

УДК 595.733(477)

О. С. Дятлова, асп.

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова,
кафедра зоології,
вул. Дворянська, 2, Одеса, 65026, Україна

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ОДОНАТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НА ПІВДЕННОМУ ЗАХОДІ УКРАЇНИ

Проаналізовано видовий склад сучасної фауни бабок (Insecta: Odonata) південного заходу України. За власними та літературними даними в регіоні мешкає 54 види бабок з 24 родів та 8 родин. *Sympetrum pedemontanum* (Müller, 1766) та *Coenagrion scitulum* (Rambur, 1842) виявлені нами у регіоні вперше. Описана фенологія, сезонна динаміка льоту бабок регіону. Запропоновано перелік бабок, які є рідкісними для південного заходу України і потребують охорони.

Ключові слова: бабки, південний захід України, біорізноманітність.

Бабки широко розповсюджені в природі. Їм притаманна висока біорізноманітність та висока чисельність у водних та наземних біотопах. Як активні хижаки бабки беруть участь у трансформації речовини біогенного походження, що вказує на найважливішу роль представників даного ряду в трофічних ланцюгах біоценозів.

На півдні України основними місцеперебуваннями бабок є дельтові ділянки та пониззя великих рік Європи, які впадають у Чорне море: Дунаю, Дністера, Південного Бугу, Дніпра. Широкий діапазон їх існування — від посушливої степової зони до плавневих ділянок річок — обумовлює специфічні особливості та високу біорізноманітність бабок регіону. В районі досліджень зустрічаються види, які відносяться до різних екологічних груп: від реофільних, які розвиваються виключно в проточних чистих водоймах, до мешканців забруднених полісапробних вод і навіть солонуватих вод приморських лиманів.

Мета роботи полягає у з'ясуванні видового складу сучасної фауни бабок південного заходу України.

Фауністичний етап вивчення бабок у цьому регіоні започаткував відомий зоолог О. О. Браунер. Його дослідження розпочалися в 1893 р. в околицях м. Одеси та були продовжені в 1895–1896 рр. в околицях м. Херсону (долина Дніпра), на території сучасної Молдови, в Чернівецькій і Одеській областях України. О. О. Браунер [1, 2, 3] ретельно описав морфологічну будову та особливості забарвлення деяких видів бабок, які були недостатньо описані у визначниках того часу.

Важливі відомості про фауну бабок причорноморського степу містяться в роботах [4–7]. Автори навели для південного заходу

України 42 види бабок. Вважати цей перелік вичерпним не можна, однак ці роботи дають уявлення про біорізноманітність бабок нашого регіону на початку минулого століття.

З початку 30-х рр. до початку 70-х рр. XX ст. відомостей про бабок в районі дослідження не було.

В 70-х рр. починається новий етап вивчення бабок, який умовно можна назвати еколого-фауністичним. Личинки бабок стали досліджуватися гідробіологами. Нові відомості про фауну бабок Миколаївської і Херсонської областей були отримані Л. А. Волковою та ін. [8] на підставі зборів личинок в Дніпровсько-Бузькій гірлової області. Пізніше зоолог Р. С. Павлюк [9] заперечує правильність визначення деяких видів, які були згадані у роботі [8].

Наприкінці 70-х — початку 80-х рр. минулого століття дослідження фауни бабок зосередилися в основному у Придунайському регіоні. Для Нижнього Дунаю та його дельти В. В. Поліщук [10] наводить перелік всіх знайдених у пониззі ріки гідробіонтів, у тому числі 44 види бабок.

По матеріалах колекції, яка була зібрана в 1976–1978 рр. в околицях м. Вилкове, Р. С. Павлюк [11] виділив найбільш чисельні види бабок у регіоні: *Crocothemis erythraea* (Brullé, 1832), *Ischnura elegans* (Vander Linden, 1820), *Coenagrion pulchellum* (Vander Linden, 1825), *Lestes sponsa* (Hansemann, 1823), *Erythromma viridulum* (Charpentier, 1840), *Sympetrum meridionale* (Sélys, 1841), *Libellula quadrimaculata* Linnaeus, 1758. Вперше на обстеженій території Р. С. Павлюк знайшов рідкісні види *Lestes macrostigma* (Eversmann, 1836) та *Cercion lindeni* (Sélys, 1840). Знахідка *C. lindeni* в Україні була зроблена вперше. Відповідно до сучасних молекулярних та морфологічних даних *C. lindeni* відноситься до роду *Erythromma* [12].

Особливий інтерес до бабок виник у зв'язку з виданням монографії [13], яка містила не тільки перелік та визначник бабок різних областей України, але й інформацію про їх морфологію, біологію, фенологію, історію вивчення ряду Odonata України. Аналіз існуючих нечисленних літературних джерел показав, що деякі види бабок Одеської області не були вказані в монографії [13]. До них відносяться: *Gomphus flavipes* (Charpentier, 1825) [3], *Libellula quadrimaculata* [11], *Sympetrum striolatum* (Charpentier, 1840), яка була знайдена в Комінтерновському районі Одеської області, помилково була згадана в роботі про бабок Дунаю [14]. Відсутня інформація про зустрічальність *Calopteryx splendens* var. *ancilla* Sélys, 1853 в Одеській області, хоч А. М. Бартенев [15] вказував на існування таких популяцій в пониззі Дунаю.

У зведенні про бабок України [13] згадується ім'я Carlo Allioni (1766), який начебто описав рідкісний вид *Sympetrum pedemontanum*. Надалі було встановлено [16], що цей вид був описаний Otto Friedrich Müller (1766), а Карло Аліоні був редактором журналу, у якому була надрукована стаття.

В зведенні [13] наведена інформація про фенологію льоту найбільш масових видів бабок в західних та центральних областях України. Відомості про періоди льоту бабок в південних областях повністю відсутні. Вперше для південного заходу України нами був проведений аналіз фенології льоту імаго бабок. Початок льоту ранньовесняних видів було зареєстровано наприкінці квітня. З початку травня до середини червня кількість видів різко зростає з максимумом наприкінці червня, коли одночасно можна побачити в польоті 32 види бабок. Надалі кількість видів поступово зменшується, а останні імаго були зареєстровані у другій декаді жовтня.

Для деяких видів бабок строки льоту порівняно з центральними та західними областями відрізняються: *Lestes barbarus* (Fabricius, 1798) (25.05–22.09), *Enallagma cyathigerum* (Charpentier, 1840) (28.05–18.08), *Orthetrum cancellatum* (Linnaeus, 1758) (29.05–31.08), *Orthetrum brunneum* (Fonscolombe, 1837) (29.05–16.08), *O. coerulescens anceps* (Schneider, 1845) (1.06–2.09), *Sympetrum meridionale* (18.06–1.09).

Дані про фенологію деяких південних видів наведені нами вперше: *Chalcolestes parvidens* (Artobolevsky, 1929) (8.06–1.09), *Cercion lindeni* (5.06–4.08.), *Anax parthenope* (Selys, 1839) (25.05–22.08), *Crocothemis erythraea* (15.05–21.08).

Останнє десятиріччя принесло нові цікаві дані про фауну бабок південного заходу України. Найбільш повно і всебічно вивчена фауна бабок придунайського регіону. Для фауни природного заповідника "Дунайські плавні", на базі якого в 1998 р. був створений Дунайський біосферний заповідник, було описано 25 видів бабок [14]. Були виділені найбільш цікаві і рідкісні види для пониззів Дунаю — *Hemianax ephippiger* (Burmeister, 1839), *Chalcolestes parvidens* і *Cercion lindeni*. Пізніше, в 2002 р., новий вид для Одеської області — *Brachytron pratense* (Müller, 1764) (syn. *B. hafniensis*) — був знайдений в дельті р. Дунай в околицях м. Вилкове (затока Базарчук) [17].

Нові відомості про фауну бабок Херсонської та Миколаївської областей (нижня течія р. Інгулець, пониззя р. Висунь) зібрав В. М. Титар [18]. П. Н. Шешурак [19] у Регіональному ландшафтному парку "Гранітно-Степове Побужжя" (Миколаївська область, долина р. Південний Буг) виявив 19 видів бабок.

Оригінальні дані, які були отримані нами в період з 2002 по 2005 рр., дозволили в рамках еколого-фауністичного напрямку розширити, упорядкувати та уточнити відомості про біорізноманітність і біотопічний розподіл бабок району досліджень. Ці збори зберігаються у власній колекції автора.

Вперше був складений сучасний список видів бабок, які зустрічаються в пониззях р. Дністер [20], в Регіональному ландшафтному парку "Ізмаїльські острови", на Придунайських озерах, в околицях

м. Кілії, на о. Зміїний [21], в м. Одесі та її найближчих околицях [22]. Вперше в Одеській обл. виявлено *Libellula fulva* Müller, 1764, *Lestes dryas* Kirby, 1890, *Coenagrion scitulum*, *Sympetrum pedemontanum*. Особливо цікавою була знахідка *C. scitulum* [23], бо цей вид раніше був спостережений тільки в Криму на початку минулого століття [24].

В Херсонській обл. нами виявлено чотири нових види *Ischnura pumilio* (Charpentier, 1825), *Cercion lindeni*, *Sympetrum meridionale*, *S. vulgatum* (Linnaeus, 1758). Найбільш цікавою була знахідка *Cercion lindeni* [25]. В Миколаївській області (р. Березань, околиці с. Нечаяне) був знайдений новий вид *Sympetrum vulgatum*.

В доступній літературі відсутні відомості про одонатофауну о. Зміїний. В зборах В. А. Трача і О. В. Чернявського (2003–2005) нами визначені представники 4 родин, 9 родів і 13 видів бабок: *Chalcolestes parvidens*, *Sympecta fusca* (Vander Linden, 1820), *Coenagrion pulchellum*, *Cercion lindeni*, *Erythromma viridulum*, *Aeshna mixta* Latreille, 1805, *Ae. isosceles* (Müller, 1767), *Anax parthenope*, *Hemianax ephippiger*, *Sympetrum striolatum*, *S. meridionale*, *S. fonscolombei* (Sélys, 1840), *S. sanguineum* (Müller, 1764).

Нами уточнено таксономічний статус *Orthetrum coerulescens*. В монографії [13] зазначається, що на всій території України реєструється *O. coerulescens* (Fabricius, 1798) — вид, який зустрічається в північній, західній та центральній Європі. Аналіз структури вторинних копулятивних органів самців з наших зборів дозволив довести, що на південному заході України розповсюджений підвид *O. c. anceps* (Schneider, 1845), мешканець широкого ареалу, включаючи північ Африки, Сардинію, південь Балкан та Близький Схід.

В деяких країнах Європи всі види бабок занесені в національні Червоні книги. Важливим етапом у вивченні та збереженні біорізноманітності бабок України було друге видання Червоної книги України [26]. До переліку бабок включені красуня темнокрила *Calopteryx virgo* (Linnaeus, 1758) кримський підвид красуні блискової *C. splendens* ssp. *taurica* Sélys, 1853, стрілка Ліндена *Cercion lindeni* та стрілка Меркурія *Coenagrion mercuriale* (Charpentier, 1840), дозорець-володар *Anax imperator* Leach, 1815 та кордулегастер кільчастий *Cordulegaster annulata* Latreille, 1805. Через десять років розділ Червоної книги України, що присвячений бабкам, викликав жваву дискусію. Фахівцями були висловлені рекомендації про необхідність додаткового включення деяких рідкісних мешканців південного заходу України, які заслуговують на охорону, а також видів, місцеперебуванням яких загрожує небезпека [27, 28].

Давно вже назріла необхідність створення регіональних "червоних списків" бабок. Рішення цього питання повинно сприяти розробці конкретних заходів для комплексної охорони бабок та їх місцеперебувань у регіоні. На підставі сучасних даних про частоту

зустрічальності і чисельності бабок в локальних популяціях в період їх льоту нами було виконано ранжирування видів для південного заходу України:

- надзвичайно рідкісні види: *Lestes dryas*, *Coenagrion ornatum* (Sélys, 1850), *C. scitulum*, *Gomphus vulgatissimus* (Linnaeus, 1758), *Sympetrum pedemontanum*;
- рідкісні види: *Calopteryx splendens* (Harris, 1782), *Lestes macrostigma*, *Cercion lindenii*, *Coenagrion puella* (Linnaeus, 1758), *Enallagma cyathigerum*, *Hemianax ephippiger*, *Brachytron pratense*, *Gomphus flavipes*, *Libellula fulva*, *L. depressa* Linnaeus, 1758, *Orthetrum brunneum*, *O. coerulescens anceps*, *Sympetrum depressiusculum* (Sélys, 1841), *S. fonscolombei*, *S. flaveolum* (Linnaeus, 1758);
- звичайні види: *Lestes sponsa*, *Chalcolestes parvidens*, *Sympecma fusca*, *Erythromma najas* (Hansemann, 1823), *Aeshna isosceles*, *Anax imperator*, *Orthetrum albistylum* (Sélys, 1848);
- масові види: *Lestes barbarus*, *Coenagrion pulchellum*, *Platycnemis pennipes* (Pallas, 1771), *Erythromma viridulum*, *Ischnura pumilio*, *I. elegans* (Vander Linden, 1820), *Aeshna affinis* Vander Linden, 1823, *Ae. mixta* Latreille, 1805, *Anax parthenope*, *Crocothemis erythraea*, *Orthetrum cancellatum*, *Sympetrum vulgatum*, *S. striolatum*, *S. meridionale*, *S. sanguineum*;
- види, про яких відомо лише з літературних джерел: *Calopteryx virgo*, *Lestes virens* (Charpentier, 1825), *Nehalennia speciosa* (Charpentier, 1840), *Pyrrhosoma nymphula* (Sulzer, 1776), *Aeshna juncea* (Linnaeus, 1758), *Ae. viridis* Eversmann, 1836, *Cordulia aenea* (Linnaeus, 1758), *Epithea bimaculata* (Charpentier, 1825), *Somatochlora flavomaculata* (Vander Linden, 1825), *S. metallica* (Vander Linden, 1825), *Leucorrhinia pectoralis* (Charpentier, 1825), *Libellula quadrimaculata*.

Незважаючи на достатньо повну вивченість біорізноманітності бабок південного заходу України, залишається ще багато питань, що не вирішені. У зв'язку з цим еколого-фауністичний етап у вивченні бабок активно продовжується і підрозділяється на такі напрями:

- популяційні дослідження на прикладі модельних популяцій масових видів рівнокрилих бабок, які включають оцінку чисельності, фенологію льоту, статеву та вікову структуру популяцій, вивчення поліморфних популяцій бабок [29, 30];
- вивчення взаємовідносин бабок з іншими організмами: Sporozoa, Trematoda, Cestoda, Nematoda, Acari [31, 32] Hymenoptera: Chalcidoidea, Proctotrupoidea [33];
- використання бабок як об'єкту біоіндикації та біомоніторингу [34, 35];

- порівняння описів сучасних регіональних фаун з літературними даними минулого століття та зв'язок зареєстрованих змін з глобальним потеплінням клімату [36].

Висновки

1. Біорізноманітність бабок південного заходу України відносно багате. Узагальнення літературних даних (виключаючи сумнівні знахідки), а також власні матеріали дозволило зареєструвати 54 види бабок, які відносяться до 24 родів і 8 родин: Calopterygidae (2 вида), Lestidae (7), Platycnemididae (1), Coenagrionidae (12), Aeshnidae (9), Gomphidae (2), Corduliidae (4), Libellulidae (17). Для 43 видів бабок встановлені нові, раніше не відмічені, місцеперебування.
2. Вперше отримані дані про одонатофауну о. Зміїний, яка представлена 13 видами.
3. *Sympetrum pedemontanum* і *Coenagrion scitulum* виявлені нами у регіоні вперше.
4. Уточнено таксономічний статус *Orthetrum coerulescens anceps* на південному заході України.
5. На підставі частоти зустрічальності і чисельності бабок в період їх льоту на південному заході України проведено їх ранжирування на надзвичайно рідкісні — 5, рідкісні — 15, звичайні — 7 і масові — 15 видів без урахування 12-ти видів, про які відомо тільки з літератури.
6. Пік льоту бабок у південному заході України припадає на третю декаду червня, коли одночасно можна зустріти в польоті 32 види. Для 6 видів бабок розширені фенологічні кордони порівняно з західними і центральними областями. Вперше в Україні для чотирьох південних видів бабок наведено дані про фенологію їх льоту.

Література

1. Браунер А. А. Заметки о стрекозах Херсонской губернии и Крыма // Зап. Новорос. об-ва естествоисп. — 1902. — Т. 24, № 2. — С. 73–102.
2. Браунер А. А. Заметки о стрекозах (Odonata) // Рус. энтомол. обозрен. — 1903. — Т. 3, № 2. — С. 89–91.
3. Браунер А. А. Заметки о стрекозах Бессарабии // Тр. Бессараб. об-ва естествоиспыт. — 1910. — Т. 2, № 1. — С. 34–36.
4. Шугуров А. М. Биологические заметки о стрекозах // Естествознание и география. — 1903. — Т. 9. — С. 86–87.
5. Bezvali V. Odonata de Bessarabie // Bul. Muz. Nat. de Istorie Naturala din Chisinau. — 1931. — Р. 68–69.
6. Бартнев А. М., Попова А. Н. Материалы по фауне стрекоз Палеарктики // Рус. энтомол. обозрен. — 1928. — Т. 22, № 3–4. — С. 235–239.
7. Артоболевский Г. В. Материалы до фауны бабок Украины // Зб. праць зоол. музею Всеукраїнської Академії наук: Тр. фізико-математичного відділу. — 1929. — Т. 13, № 1/7. — С. 141–144.

8. Волкова Л. А., Григорьев Б. Ф., Гурьевская Л. И. Личинки стрекоз Днепровско-Бугской устьевой области // *Вопр. рыбохозяйств. освоения и сан.-биол. режима водоемов Украины*. — 1970. — Т. 1. — С. 65–67.
9. Павлюк Р. С. О необходимости тщательного видового определения личинок стрекоз // *Гидробиол. журн.* — 1973. — Т. 9, № 4. — С. 129–131.
10. Поліщук В. В. Гідрофауна пониззя Дунаю в межах України. — К.: Наук. думка. — 1974. — 290 с.
11. Павлюк Р. С. К изучению фауны стрекоз (Insecta, Odonata) дельты Дуная // *Вестн. зоол.* — 1981. — № 3. — С. 94–95.
12. Weekers P. H. H., Dumont H. J. A molecular study of the relationship between the coenagrionid genera *Erythromma* and *Cercion*, with the creation of *Paracercion* gen. nov. for the East Asiatic "*Cercion*" (Zygoptera: Coenagrionidae). — *Odonatologica*. — 2004. — № 33 (2). — P. 181–188.
13. Горб С. Н., Павлюк Р. С., Спурс З. Д. Стрекозы (Odonata) Украины: фаунистический обзор. // *Вестн. зоол. (К.)*. — 2000. — Отд. вып. № 15. — 155 с.
14. Gorb S. N., Ermolenko V. M. Odonata of Danube Delta // *Notulae Odonatologicae*. — 1996. — Vol. 4, N 8. — P. 125–127.
15. Бартечев А. М. Палеарктические и восточноазиатские виды и подвиды рода *Calopteryx* Leach // *Работы лаборат. зоол. кабинета Варшав. ун-та*. — 1912. — Т. 1. — С. 163–257.
16. Popova O. N. Intraspecific taxonomy of *Sympetrum pedemontanum* (Muller, 1766) (Anisoptera: Libellulidae). — *Odonatologica*. — 2004. — № 33 (2). — P. 207–216.
17. Мартынов В. В., Мартынов А. В. Интересные находки стрекоз (Insecta, Odonata) на территории Украины // *Вестн. зоол.* — 2004. — Т. 38, вып. 5. — С. 38.
18. Титар В. М. До одонатофауни нижньої течії р. Інгулець та пониззя р. Вісунь // *Сучасні проблеми зоологічної науки: Мат. Всеукраїнської наук. конференції* — К.: Київський університет, 2004. — С. 173–174.
19. Шешурак П. Н. Стрекозы (Odonata) регионального ландшафтного парка "Гранитно-степное Побужье" // *Вестн. зоол.* — 2001. — Т. 35, вып. 3. — С. 22.
20. Дятлова Е. С. Стрекозы (Odonata) низовьев р. Днестр (Причорноморский экологический бюллетень, в печати).
21. Дятлова Е. С. Новые сведения о фауне стрекоз (Insecta: Odonata) Придунайского региона // *Современные проблемы зоологии и экологии: Мат. междунар. конф., посвященной 140-летию основания Одесского национального университета им. И. И. Мечникова, кафедры зоологии ОНУ, Зоологического музея ОНУ и 120-й годовщине со дня рождения заслуженного деятеля науки УССР профессора И. И. Пузанова*. О.: Феникс, 2005. — С. 81–84.
22. Дятлова Е. С. Новые сведения о фауне стрекоз (Odonata) города Одессы и ее окрестностей // *Загальна і прикладна ентомологія в Україні: Тези наукової конференції, присвяченої пам'яті члена-кореспондента НАН України, д. б. н, проф. В. Г. Доліна (Львів, 15–19 серпня 2005 р.)*. — Львів, 2005. — С. 79–81.
23. Dyatlova E. S. The First Record of *Coenagrion scitulum* (Odonata, Coenagrionidae) in the South-Western Part of Ukraine // *Вестн. зоол.* — 2004. — Т. 38, № 5. — С. 10.
24. Бартечев А. Н. К фауне стрекоз Крыма // *Ежегод. Зоол. муз. Импер. Академии наук*. — 1912. — Т. 17. — С. 281–288.
25. Dyatlova E. S. New Records of *Cercion lindeni* (Odonata, Coenagrionidae) in the Basins of Lower Danube, Dniestr and Dnieper Rivers in the South of Ukraine. — *Вестн. зоол.* — 2004. — Т. 38, № 5. — С. 10.
26. Червона книга України. Тваринний світ. — К.: Укр. енциклопедія, 1994. — 460 с.
27. Хрокало Л. А. Бабки (Insecta, Odonata) Червоної Книги України // *Рідкісні та зникаючі види комах і концепції Червоної книги України: Зб. наук. праць*. — К., 2005. — С. 124–127.
28. Дятлова Е. С. Новые находки стрекозы *Libellula fulva* (Muller) (Odonata, Libellulidae) в окрестностях г. Одессы // *Рідкісні та зникаючі види комах і концепції Червоної книги України: Зб. наук. праць*. — К., 2005. — С. 31–34.

29. Дятлова Е. С. Полиморфизм окраски и возрастная структура популяции *Ischnura elegans* (v. d. Linden, 1823) (Insecta: Odonata) // Природничі науки на межі століть: Тези доп. науково-практичної конференції до 70-річчя природничо-географічного факультету НДПУ, (23–25 березня 2004 р.). — Нежин, 2004. — С. 33.
30. Дятлова О. С. Структура поліморфної популяції *Ischnura elegans* (v. d. Linden, 1823) (Insecta: Odonata) з пониззя Хаджибейського лиману // Сучасні проблеми зоологічної науки: Мат. Всеукраїнської наук. конф. — К.: Київський університет, 2004. — С. 52–54.
31. Pavlyuk R. S. Eine Bestandsaufnahme der Parasitenfauna der Odonaten in der Ukraine (Odonata; — Sporozoa, Trematoda, Cestoda, Nematoda, Acari) // Opusc. zool. flumin. — 1998. — N 164. — P. 1–23.
32. Corbet P. S. Dragonflies: Behaviour and Ecology of Odonata. — Great Horkesley: Harley Books, 1999. — 830 p.
33. Fursov V. N. A review of Chalcidoidea (Hymenoptera) parasitizing the eggs of aquatic insects in Europe // Bulletin of Irish Biogeographical Society. — 1995, N 18 (1). — P. 2–12.
34. Титар В. М. Анализ морфологической изменчивости модельных видов для оценки генетического и эпигенетического состояния природных популяций в зоне отчуждения Чернобыльской АЭС // Экологический мониторинг антропогенных воздействий. — К., 2003. — С. 33–55.
35. Музланов Ю. А., Леонтьев А. В., Дятлова Е. С. Морфологические особенности крыльев стрекоз из удаленных популяций на примере красотки блестящей *Calopteryx splendens* Harris. // Экологические и социально-гигиенические аспекты среды обитания человека: Мат. респ. научн. конф. Ряз. гос. пед. ун-т им. С. А. Есенина. — Рязань, 2003. — С. 184–187.
36. Титар В. М. Бабки (Odonata) острова Труханів: зміни за майже століття // VI з'їзд Українського ентомологічного товариства: Тези доповідей. — Біла Церква, 2003. — С. 122–123.

Е. С. Дятлова

Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова,
кафедра зоологии,
ул. Дворянская, 2, Одесса, 65026, Украина

АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОБЗОР ОДОНАТОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ НА ЮГО-ЗАПАДЕ УКРАИНЫ

Резюме

Проанализирован видовой состав современной фауны стрекоз (Insecta: Odonata) юго-запада Украины. По собственным и литературным данным в регионе отмечено 54 вида стрекоз из 24 родов и 8 семейств. *Sympetrum pedemontanum* и *Coenagrion scitulum* приводятся нами для района исследований впервые. Описана фенология, сезонная динамика лета стрекоз в регионе. Предложен список видов стрекоз, которые являются редкими для юго-запада Украины и нуждаются в охране.

Ключевые слова: Стрекозы, юго-запад Украины, Odonata, биоразнообразие.

E. S. Dyatlova

Odessa National University after I. I. Mechnikov, Department of Zoology,
Dvoryanskaya St., 2, Odessa, 65026, Ukraine

ANALITICAL REVIEW OF ODONATOLOGICAL STUDIES IN THE SOUTH-WESTERN UKRAINE

Species composition of present odonate fauna (Insecta: Odonata) in the South-Western Ukraine has been analysed. According to our and literary data 54 species of 24 genera belonging to 8 families occur in the region. *Sympetrum pedemontanum* and *Coenagrion scitulum* were recorded by us in the investigated area for the first time. The phenology (seasonal dynamics of flight) of Odonata in the South-Western Ukraine has been described. The list of rare species which should be protected in the region is proposed.

Keywords: Dragonflies, South-Western Ukraine, Odonata, biodiversity.